

873/g

NAČELNI SEKRETARIJAT ZA POSLOVE NARODNE OBRANE FNRJ

Pe - 43

Službeno

8

VAZDUŠNA PUŠKA

4,5 mm M 56

1957

BIBLIOTEKA	JNA
Slav. Požega	
Inv. br.	893/9
Številka	

DRŽAVNI SEKRETARIJAT ZA POSLOVE NARODNE ODBRANE FNRJ

Re-43

I - 46/1

Službeno

VAZDUŠNA PUŠKA

4,5 mm M 56

Skenirao i PDF-irao

1957

BIBLIOTEKA
SLAV. POŽEGA
JNA

ISPRAVKA

u pravilu »Vazdušna puška 4,5 mm M 56«

Prilikom štampanja ovog pravila potkrale su se sledeće greške:

1. Na str. 10 ispod Sl. 2 stavljen je opis Sl. 3 a na str. 15 ispod Sl. 3 stavljen je opis Sl. 2.
2. Na str. 38 Prilog 3 pod C u drugom redu naslova stoji U mm a treba u mm.

FEDERATIVNA NARODNA REPUBLIKA JUGOSLAVIJA
Državni sekretarijat za poslove narodne odbrane

UPRAVA PEŠADIJE JNA

Br. 513
21 marta 1957 god.

Na osnovu čl. 10, 11 i 12 Zakona o Jugosloven-
skoj narodnoj armiji propisujem pravilo

VAZDUŠNA PUŠKA 4,5 mm M-56

koje stupa na snagu odmah.

DRŽAVNI SEKRETAR
ZA POSLOVE NARODNE ODBRANE
General-armije
Ivan Gošnjak s. r.

SADRŽAJ

UVOD

	Strana
USTROJSTVO I NAMENA VAZDUŠNE PUŠKE —	7

Glava I

OPIS I RUKOVANJE VAZDUŠNOM PUŠKOM —	9
1. — Opis vazdušne puške — — — —	9
2. — Rad delova vazdušne puške — — — —	14
3. — Održavanje vazdušne puške — — — —	16
a) Čuvanje, čišćenje i pregled — — — —	16
b) Kvarovi i zastoji, verovatni uzroci i njihovo otklanjanje — — — —	17
4. — Ispitivanje tačnosti gađanja — — — —	18
5. — Rukovanje vazdušnom puškom — — — —	19

Glava II

KORIŠĆENJE VAZDUŠNE PUŠKE U NASTAVI —	20
1. — Opšte odredbe — — — —	20
2. — Prikazivanje površine rasturanja — —	20
3. — Provera obuke u sjedinjenom nišanjenju i okidanju — — — —	21
4. — Obuka u gađanju trenutnih i pokretnih ciljeva — — — —	21
5. — Obuka u gađanju maskirnih ciljeva — —	22
6. — Obuka u gađanju u kretanju — — —	22

	Strana
7. — Obuka u otklanjanju uticaja vetra pri gađanju — — — — —	22
8. — Obuka u gađanju ciljeva u vazduhu — —	24
9. — Obuka u rešavanju vatrenih zadataka pojedincem — — — — —	24
10. — Priprema školskih gađanja — — — —	24

Glava III

STRELIŠTE ZA VAZDUŠNU PUŠKU — — — —	25
1. — Uređenje strelišta u zatvorenoj prostoriji	25
2. — Uređenje strelišta na zemljištu — — —	29

PRILOZI

A — PROGRAM GAĐANJA VAZDUŠNOM PUŠKOM	32
1. — Opšte odredbe — — — — —	32
2. — Pregled gađanja — — — — —	33
3. — Uslovi i način izvršenja gađanja — —	34
B — TEHNIČKI PODACI O PUŠCI — — — —	38
C — PRIBLIŽNE VELIČINE 100% RASTURANJA U mm — — — — —	38
D — SLIKE META ZA GAĐANJA VAZDUŠNOM PUŠKOM — — — — —	39

U V O D

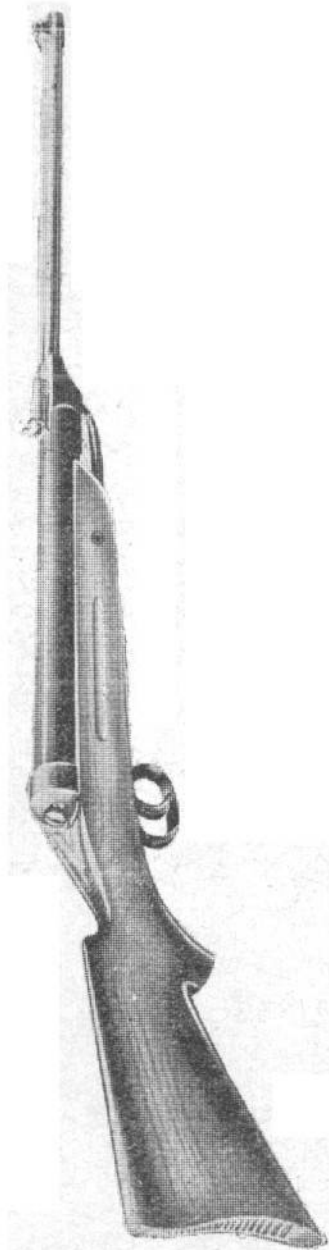
USTROJSTVO I NAMENA VAZDUŠNE PUŠKE 4,5 mm M 56

1. — Vazдушna puška 4,5 mm M 56 (sl. 1) radi na principu izbacivanja zrna pod pritiskom vazduha.

Namenjena je kao pomoćno sredstvo za dopunu obuke iz nastave gađanja puškom, u kom cilju nalazi široku primenu: u praktičnom i očiglednom prikazivanju radnji i postupaka; u proveri obučenosti i pripremljenosti za gađanje; u neposrednoj pripremi za sva školska gađanja i bojno gađanje pojedincem. Pored toga, koristi se i u sportskom streljaštvu.

2. — Za gađanje vazdušnom puškom koriste se olovna zrna specijalnog oblika.

3. — Zadovoljavajuća tačnost pogađanja vazdušnom puškom je na daljinama do 30 m do kog otstojanja se može koristiti pri obuci.

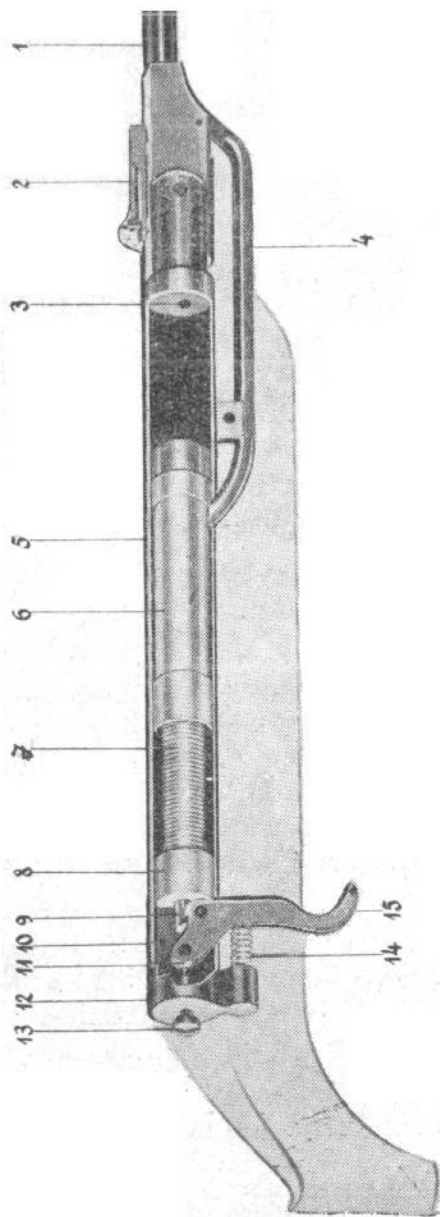
Sl. 1. — Opšti izgled vazdušne puške 4,5 mm M-56

Glava I

OPIS I RUKOVANJE VAZDUŠNOM PUŠKOM 4,5 mm M 56

1. — Opis vazdušne puške (sl. 2)
4. — Vazdušna puška ima sledeće delove:
 - cev s nišanima;
 - sanduk;
 - klip s vretenom;
 - povratnu oprugu;
 - zadnji oslonac povratne opruge;
 - spojnicu;
 - polugu klipa;
 - mehanizam za okidanje;
 - kundak.

5. — Cev služi da da zrnju pravac leta. Šupljina cevi je izlebljena i ima 12 polja i 12 žlebova. Na prednjem delu cevi je postolja mušice s mušicom kao kod puške 7,9 mm M 48. Zadnji deo cevi je izvučen u obliku pravougaonog ojačanja. Na gornjoj strani ovog ojačanja je poprečni žleb u kome je smešteno postolja nišana. S donje prednje strane pravougaonog ojačanja isečeno je ležište prednjeg dela poluge klipa, a s bočne leve strane su dva

Sl. 3. — Položaj delova vazdušne puške kada je klip u prednjem položaju.

otvora, od kojih jedan služi za osovinu prednjeg dela poluge kliapa, a drugi za zavrtnanj — utvrđivač osovine poluge. Na sredini ojačanja je poprečni otvor za osovinu koja spaja cev sa sandukom. Zadnji deo pravougaonog ojačanja je s donje strane zasečen. U sredini ovog zaseka je ležište brave cevi, koja je utvrđena čivijom.

6. — Zadnji nišan ima: postolje, preklapač, gajku, oprugu i osovinu.

Postolje zadnjeg nišana s gornje strane ima zupce koji služe da zadrže gajku u željenom položaju. Na preklapaču s gornje strane su 23 crtice za postavljanje gajke na potrebnu daljinu. Na zadnjem delu preklapača je zarez za nišanjenje.

Osnovni podeok zadnjeg nišana je »O«, što odgovara daljini od 10 m. Svaka dalja crtica odgovara vrednosti od 2 m, tako da se na zadnjem nišanu mogu uzeti podeoci za daljine do 50 m.

7. — Sanduk služi za spjanje svih delova puške, kao i za smeštaj i kretanje kliapa i povratne opruge. Sanduk je na prednjem delu uzdužno izrezan za spajanje i zabravljivanje cevi. S leve strane prednjeg dela sanduka su dva otvora, od kojih je veći za osovinu cevi, a manji za zavrtnanj — utvrđivač osovine cevi. Na zadnjem delu uzdužnog izreza prednjeg dela sanduka su dva otvora. Gornji otvor služi za prolaz vazduha iz sanduka, a donji, veći je gnezdo za smeštaj zuba utvrđivača brave cevi. Na donjoj strani prednjeg dela sanduka su ušice s 2 poprečna otvora za prolaz zavrtnja koji spaja sanduk sa kundakom. Pozadi ušica sanduk je uzdužno prorezan za smeštaj i kretanje zadnjeg dela poluge kliapa. Pozadi uzdužnog proreza je četvrtasti ispust s otvorom za zavrtnanj koji spaja kundak sa sandu-

kom. Pozadi ovog ispusta je prorez za smeštaj i kretanje obarače.

Sanduk na zadnjem delu ima tri otvora, i to: za čiviju zadnjeg oslonca-opruge, za osovinu-obarače i za čiviju koja spaja čep sa sandukom.

8. — Klip s vretenom služi za sabijanje vazduha u prednjem delu šupljine sanduka radi izbacivanja zrna iz cevi. Na prednjem delu klipa pričvršćen je kožni zaptivač. S donje strane klip je uzdužno prorezan za kretanje zadnjeg dela poluge klipa. U klipu je smešteno i učvršćeno vreteno. Na vreteno je navučena povratna opruga. Vreteno je na zadnjem delu s donje strane koso zasečeno radi zapinjanja klipa.

9. — Povratna opruga je spiralnog oblika i služi da pri okidanju potisne klip u prednji položaj.

Zadnji oslonac povratne opruge s cevčicom služi da se na njega oslanja zadnji deo povratne opruge, kao i da omogući njeno pravilno skupljanje. Oslonac na zadnjem delu ima glavu na kojoj je otvor za čiviju — utvrđivač, a na prednjem delu cevčicu na koju se namešta zadnji deo povratne opruge. Unutrašnjost oslonca je šuplja radi prolaza vretena klipa.

10. — Spojnica služi da zatvori zadnji deo sanduka i da spoji delove za okidanje sa sandukom. Ona je na prednjem delu po sredini uzdužno izrezana radi smeštaja zapinjače i glave obarače. Na sredini spojnice su dva poprečna otvora, od kojih jedan služi za osovinu obarače, a drugi za čiviju — utvrđivač. Na zadnjoj strani spojnice je uzdužni otvor za prolaz zavrtnja pomoću koga se reguliše jačina pritiska na obarači pri okidanju.

11. — Poluga klipa je na oba kraja povišena naviše i služi kao spona između cevi i klipa radi zapinjanja klipa. Ona na prednjem delu ima otvor za prolaz zavrtnja koji spaja polugu sa pravougaonim ojačanjem cevi. Zadnji deo poluge ima sa strane dva žleba za pravilno vođenje poluge po uzdužnom preseku sanduka.

12. — Mehanizam za okidanje služi za zapinjanje klipa i za izvršenje okidanja. Sastoji se iz obarače, zapinjače i opruge obarače. Obarača ima rep i glavu. Na glavi su dva otvora za osovinu obarače i osovinu zapinjače. Na zadnjem gornjem delu repa obarače su dva izreza na koje se naslanja prednji kraj opruge obarače.

Zapinjača na prednjem delu ima zub za zapinjanje, a ispod njega otvor za osovinu zapinjače. Pozadi ima rep na kome je otvor za osovinu koja spaja zapinjaču sa spojnicom.

Opruga obarače služi da drži rep obarače u prednjem položaju.

13. — Čep sanduka služi da zatvori sanduk sa zadnje strane i kao oslonac zadnjeg dela opruge obarače. Na donjoj strani čepa je čašica za smeštaj zadnjeg dela opruge obarače. Na sredini čepa su dva poprečna otvora za prolaz osovine obarače i čivije koja spaja čep sa spojnicom. Na zadnjoj strani čepa je otvor za prolaz zavrtnja za regulisanje jačine okidanja.

14. — Kundak služi za udobnije rukovanje puškom, kao i za spajanje svih delova puške. On ima: usadnik, vrat i glavu. Prednji deo usadnika je uzdužno prorezan za smeštaj poluge klipa. Na prorezanom delu s obe strane su otvori za prolaz zavrtnja koji spaja usadnik sa sandukom. S donje

strane kundaka pričvršćen je branik obarače. Zadnji deo usadnika je vertikalno prorezan za prolaz i kretanje repa obarače.

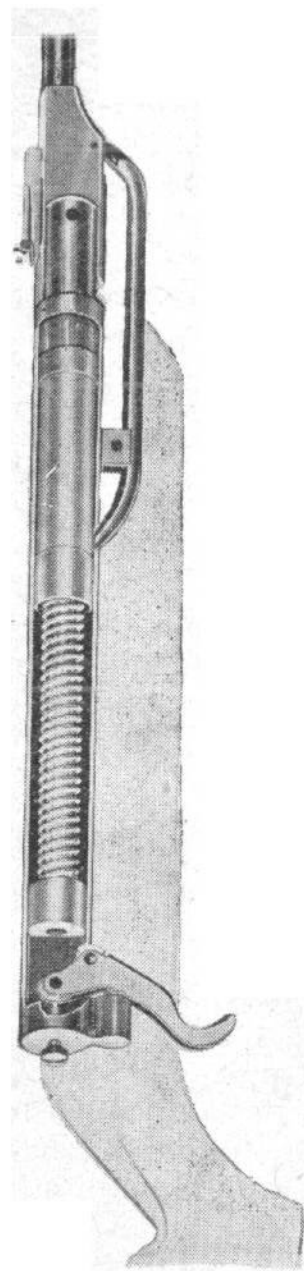
15. — Vazдушna puška ima sledeće rezervne delove: vreteno klipa, 2 kožna zaptivača za klip, 2 manja kožna zaptivača za zadnji deo cevi i 2 zavrtnja — utvrđivača.

2. — Rad delova vazdušne puške pri zapinjanju i okidanju (sl. 2 i 3)

16. — Rad delova puške pri zapinjanju je sledeći: pritiskom na prednji deo cevi ona se prelama oko svoje osovine, pri čemu zub brave cevi preskače preko zuba utvrđivača i oslobađa ga se. Daljim potiskivanjem cevi nadole zadnji deo poluge klipa kreće se po uzdužnom prorezu sanduka i potiskuje klip unazad sve dok zasek na zadnjem delu vretena ne pređe preko zuba zapinjače i zapne se na njemu. Pri tom se povratna opruga skupila i nalazi se u napregnutom položaju.

Pre vraćanja cevi u prvobitni položaj treba postaviti zrno u njegovo ležište u cevi, a zatim potisnuti cev nagore i zabraviti je. Pri potiskivanju cevi nagore zadnji deo poluge klipa klizi po uzdužnom prorezu sanduka i klipa sve dok se cev ne zabravi.

17. — Rad delova puške pri okidanju je sledeći: povlačenjem za obaraču ona se okreće oko osovine, a zajedno s njom se istovremeno spušta zub zapinjače nadole i oslobađa zasek na vretenu. Pošto je vreteno oslobođeno, klip pod pritiskom povratne opruge kreće snažno unapred sabijajući vazduh u prednji deo sanduka. Pod pritiskom vazduha zrno se izbacuje iz cevi.

Sl. 2. — Položaj delova vazdušne puške kada je klip zapet (u zadnjem položaju):

1	—	Cev	9	—	Vreteno klipa (zadnji deo)
2	—	Zadnji nišan	10	—	Spojnice
3	—	Otvor za prolaz vazduha iz sanduka	11	—	Zapinjača
4	—	Poluga klipa	12	—	Čep sanduka
5	—	Sanduk	13	—	Zavrtnj za regulisanje jačine okidanja
6	—	Klip	14	—	Opruga obarače
7	—	Opruga klipa	15	—	Obarača.
8	—	Zadnji oslonac opruga klipa			

3. — Održavanje vazdušne puške

a) Čuvanje, čišćenje i pregled vazdušne puške

18. — Vazdušna puška se mora brižljivo čuvati, jer od toga zavisi njen pravilan rad i izdržljivost.

Lice koje je odgovorno za čistoću i ispravnost puške dužno je da pušku čuva, pregleda, čisti i podmazuje pri svakoj upotrebi. Kada nisu na upotrebi, vazdušne puške se čuvaju u soškama ili u magacinima, kao i puške 7,9 mm. Pri smeštaju, puška treba da je prazna, a klip da se nalazi u prednjem položaju (da ne bi slabila povratna opruga). Takođe, gajka nišana treba da je u zadnjem položaju. Ostale odredbe u pogledu čuvanja vazdušne puške iste su kao i za pušku 7,9 mm M 48.

U toku upotrebe vazdušne puške naročitu pažnju treba obratiti na pravilno zapinjanje klipa. tj. cev se ne sme naglo potiskivati nadole, niti vršiti zapinjanje klipa bez potrebe, jer se tako habaju delovi.

Zbog osetljivosti delova i potrebe za specijalnim priborom rasklapanje puške u jedinici je zabranjeno. Ono se može vršiti u radionici od strane stručnog lica.

Čišćenje vazdušne puške vrši se posle svake upotrebe, kao i u slučajevima kada se primeti da na pušci ima nečistoće ili tragova rđe. Spoljni metalni delovi se čiste krpama, a zatim ovlaš podmažu.

Naročitu pažnju treba obratiti da sanduk i klip budu uvek čisti i podmazani. Unutrašnjost cevi nije izložena dejstvu gasova te ne zahteva naročito čišćenje, ali je treba održavati čistu.

19. — Pregled vrši lice koje je odgovorno za ispravnost i čistoću puške, kao i pretpostavljene starošine.

Pri pregledu ispravnosti treba pregledati: da li su ispravni nišani, da li se cev pravilno zabravljuje ili odbravljuje, da li se klip normalno kreće i zapinje, da li se okidanje pravilno vrši. Proveru pritiska vazduha starešina vrši gađanjem.

b) Kvarovi i zastoji, verovatni uzroci i njihovo otklanjanje

Vrsta kvara	Verovatna uzrok	Način otklanjanja
Cev se ne zabravljuje	Slomljena opruga brave cevi ili slomljen zub na sanduku za utvrđivanje brave	Zameniti slomljene delove u radionici
Klip se ne zadržava u zadnjem položaju	Oslabila ili slomljena opruga obarača; izlizan ili slomljen zub zapinjače ili vretena	Zameniti neispravne delove u radionici
Klip sporo ili neravnomerno ide u prednji položaj	Oslabila ili slomljena povratna opruga; pohaban zaptivač klipa	Popraviti neispravne delove u radionici
	Nahvatana prljavština u sanduku	Očistiti sanduk od prljavštine

Vrsta kvara	Verovatni uzrok	Način otklanjanja
Zrno se ne izbacuje iz cevi	Nepravilno namešteno zrno ili nedovoljan pritisak vazduha	Izvršiti ponovno zapinjanje, pa ukoliko zrno ponovo ne bude izbačeno iz cevi, izbaciti ga pomoću šipke. Ako se zastoj češće ponavlja, poslati pušku u radionicu na opravku

4. — Ispitivanje tačnosti gađanja

20. — Ispitivanje tačnosti gađanja vazdušne puške vrši se u slučajevima: kada je puška primljena na rukovanje, kada se primeti da srednji pogodak nenormalno odstupa i kada je vršena opravka ili zamena delova puške.

Pušku ispituje odličan strelac na sledeći način: na daljini od 10 m. postavi se umanjena školska meta (25:25 sm.) na čijoj se sredini nalepi ili ucrtana nišanska tačka prečnika 1 sm.

Odličan strelac iz stava ležećeg, s naslona, s podeokom nišana »O« u neograničenom vremenu ispali 5 zrna, nišaneći uvek jednoobrazno u nišansku tačku. Smatra se da puška zadovoljava ako srednji pogodak ne odstupa od nišanske tačke više od 10 mm. u ma koju stranu. U slučaju da je srednji pogodak otpustio po visini (gore ili dole), tada treba postaviti drugu mušicu, veću ili manju. Ukoliko nema rezervnih mušica, otpustanje srednjeg pogotka

po visini regulisati pomoću zadnjeg nišana, t.j. postavljanjem gajke na jednu od crtica koja će odgovarati dotičnom otstojanju.

Veličina pomeranja mušice određuje se na osnovu odnosa daljine na kojoj se puška ispituje i dužine nišanske linije. Kod ove puške kada se mušica pomeri za jedan milimetar, srednji pogodak se pomera za 27 mm. u suprotnu stranu od one u koju je pomeren mušica $10.000 : 365 = 27$ mm).

Pri ispitivanju puške treba voditi računa da su zrna istog oblika i veličine.

5. — Rukovanje vazdušnom puškom

21. — Stavovi za gađanje vazdušnom puškom su isti kao i pri gađanju puškom 7,9 mm M 48.

Punjenje puške vrši se na sledeći način: desnom rukom uhvatiti za vrat kundaka s tim da se laktom iste ruke pritegne kundak uz telo, a levom rukom uhvatiti cev što bliže mušici i polako je potiskivati nadole sve dok se ne izvrši zapinjanje klipa, tj dok se ne oseti da je prestao otpor povratne opruge. Levom rukom uzeti zrno i postaviti ga prednjim punim delom u cev, tako da levkasti deo zrna potpuno zatvori zadnji deo cevi. Kada je zrno postavljeno, levom rukom potiskivati cev nagore sve dok se ona ne zabravi. Na ovaj način puška je napunjena.

Ukoliko se želi vršiti izbacivanje kuglice na daljini većoj od 10 m, onda je potrebno postaviti gajku na željeni podeok. Radi ovoga držati pušku levom rukom po sredini, palcem desne ruke podignuti preklapač malo nagore, a kažiprstom iste ruke ili prstima leve ruke postaviti gajku na podeok koji odgovara daljini na kojoj se gađa.

22. — Nišanjenje i okidanje vazdušnom puškom vrši se na isti način kao i s puškom 7,9 mm M 48.

Jačina pritiska na obaraču pri okidanju reguliše se pomoću zavrtnja na spojnici i treba je podesiti tako da odgovara jačini okidanja kod puške 7,9 mm.

Glava II

KORIŠĆENJE VAZDUŠNE PUŠKE U NASTAVI

1. — Opšte odredbe

23. — Vazдушna puška može se uspešno koristiti za očigledno prikazivanje i potpuniju obradu pojedinih pojmova i radnji iz teorije i nastave gađanja. Ona je naročito pogodno sredstvo za uvežbavanje i proveru obučenosti pri izvođenju izvesnih radnji iz nastave gađanja, kao i za uvežbavanje u cilju što bolje pripreme za izvršenje školskih gađanja puškom.

24. — Obuku iz nastave gađanja puškom u potpunosti izvoditi korišćenjem puške 7,9 mm, a vazдушna puška pritom služi kao pomoćno sredstvo za što potpunije obučavanje u izvršenju pojedinih radnji i postupaka, što sve čini celinu u obuci.

Starešina pri izvođenju obuke treba, pored iznetog u ovom pravilu, sam da pronalazi mogućnosti za svestranije korišćenje vazdušne puške, a s obučanim vojnicima i starešinama pušku koristiti za obnavljanje stečenih znanja i razvijanje ljubavi prema streljaštvu.

2. — Prikazivanje površine rasturanja

25. — Na udaljenju od 30 m postaviti školsku metu s nišanskom tačkom prečnika 3 sm na sredini

meta. Nišaneći jednoobrazno, ispaliti 50 zrna u metu i na dobijenoj slici pogodaka objasniti pojam rasturanja, srednji pogodak, verovatna skretanja, pojaseve i jezgro snopa.

3. — Provera obuke u sjedinjenom nišanjenju i okidanju

26. — Kada vojnik bude obučen da pravilno i jednoobrazno nišani i okida puškom 7,9 mm, starešina može proveriti objedinjavanje ovih radnji dajući vojniku da gađa vazdušnom puškom. Radi toga treba na daljini od 10 m postaviti umanjenu školsku metu s nišanskom tačkom prečnika 1 sm na sredini. Vojnik ispaljuje 3 zrna, nišaneći uvek jednoobrazno u podnožje nišanske tačke. Zatim starešina ocenjuje gađanje, i to u pogledu jednoobraznosti i pravilnosti. Smatra se da vojnik gađa jednoobrazno ako sva tri pogotka staju u krug prečnika 3 sm i pravilno ako srednji pogodak ne odstupa više od 1,5 sm od sredine nišanske tačke.

4. — Obuka u gađanju trenutnih i pokretnih ciljeva

27. — Po završenoj obuci u gađanju trenutnih ciljeva puškom 7,9 mm, starešina organizuje uvežbavanje i proveru na strelištu za vazдушnu pušku po principima i postupcima za pušku 7,9 mm. Radi toga, na udaljenju 10—20 m na raznim mestima postaviti nekoliko umanjениh grudnih zaklonjenih meta i pojaviti ih u vremenu 2—3 sek. sa dovoljnim vremenskim razmakom za ponovno punjenje. Smatra se da je strelac dobro obučen ako pogodi sve mete.

28. — Za proveru i uvežbavanje u gađanju pokretnih ciljeva na strelištu za vazдушnu pušku na-

praviti uređaj za pokretanje umanjene bočne trčeće mete. Meta se pokreće na stazi dužine 3 m, brzinom od 30 sm/sek na udaljenju 15 m od strelca. Strelac gađa cilj, uzimajući potrebno preticanje. Smatra se da je strelac dobro obučen ako postigne najmanje 50% pogodaka od broja izbačenih zrna.

5. — Obuka u gađanju maskirnih ciljeva

29. — Radi uvežbavanja i provjere obučenosti u gađanju ciljeva skrivenih pozadi maske, od papira napraviti masku tolike visine da potpuno zaklanja grudnu metu, a da bude 5 puta šira od nje. Pozadi maske na udaljenju 5 sm postaviti umanjenu grudnu metu. Vojnik s daljine od 10—15 m gađa masku sa 5 zrna, prenoseći nišansku tačku za širinu mete. Smatra se da je vojnik dobro obučen, ako grudna meta pozadi maske bude pogođena.

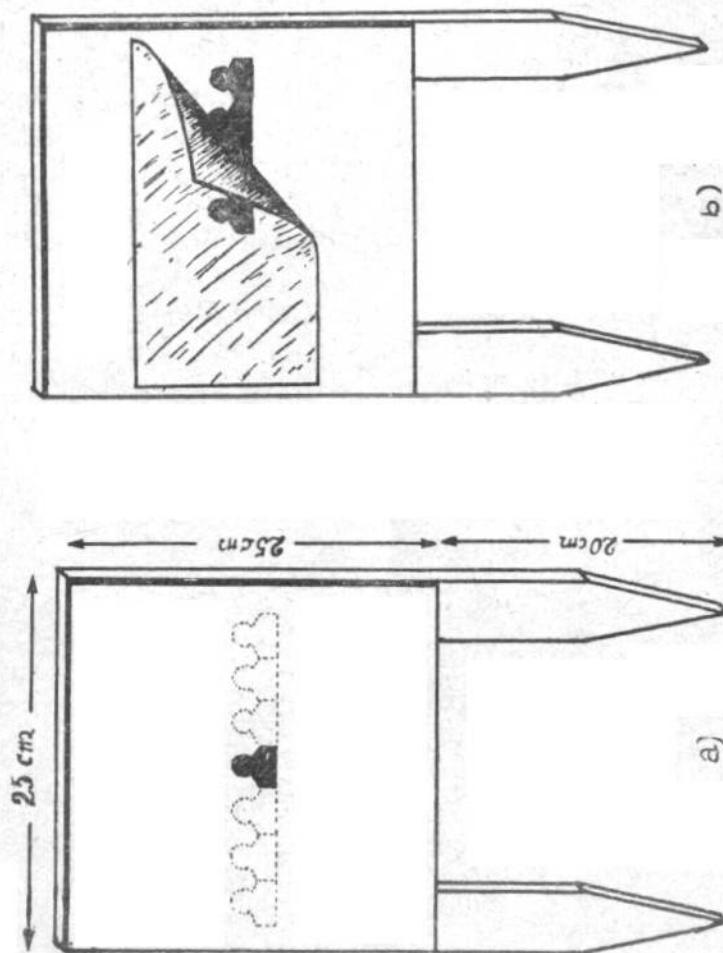
6. — Obuka u gađanju u kretanju

30. — Po završenoj obuci sa puškom 7,9 mm, starešina uvežbava i proverava rad vojnika gađanjem vazdušnom puškom organizujući ova po principima i postupcima za pušku 7,9 mm. Radi toga postaviti nekoliko umanjjenih grudnih meta na školskoj meti 1 : 1 m na udaljenju 30 m od polazne linije. Vojnik polazi s napunjenom puškom, kreće ubrzanim korakom i gađa u kretanju (sa zaustavljanjem, lovački ili s ruku — kako odredi starešina).

7. — Obuka u otklanjanju uticaja vetra pri gađanju

31. — Posle pređene obuke u otklanjanju uticaja vetra (prenošenju nišanske tačke) starešina uvežbava i proverava rad vojnika upotrebom vazdu-

šne puške. Radi toga, na daljinama od 10—20 m postaviti školsku metu oblepljenu čistim listom hartije. Na sredini školske mete ucrtati ili nalepiti grudnu metu, a u obe strane označiti prenete figure, tako da se to ne vidi s mesta s koga se gađa (sl. 4-a), ili se u ovu svrhu može koristiti meta prikazana na sl. 4-b. Starešina daje vojniku pretpostavku o dalji-

Sl. 4. — Školske mete za obuku u prenošenju nišanske tačke.

ni gađanja, pravcu i jačini vetra (naprimer: daljina 30 m jak vetar zdesna). Vojnik samostalno određuje veličinu uticaja, prenosi nišansku tačku i gađa. Na osnovu dobivenog pogotka starešina ocenjuje da li je vojnik pravilno odredio uticaj vetra i da li je pravilno izvršio prenos nišanske tačke.

8. — Obuka u gađanju ciljeva u vazduhu

32. — Radi uvežbavanja i provere obučenosti u gađanju ciljeva u vazduhu, treba pomoću uređaja koji su korišćeni za obuku, pokretati siluete aviona i padobranaca od kartona (umesto makete). Vojnicima se saopštava brzina kretanja siluete i veličina preticanja u figurama, a zatim naređuje da se silueta vuče, a po 1 vojnik je gađa iz vazdušne puške. Ostali vojnici odeljenja vrše praćenje običnim puškama. Smatra se da je vojnik dobro obučen ako pogodi siluetu (aviona, padobranca). Elemente za gađanje u vazduhu: otstojanje, brzinu kretanja mete i preticanje, određuje odgovarajući starešina na osnovu iskustva i ostalih uslova.

9. — Obuka u rešavanju vatrenih zadataka pojedincem

33. — Radi obuke u rešavanju vatrenih zadataka pojedincem treba strelishte za vazdušnu pušku urediti slično kao za bojno gađanje pojedincem, tj. na daljinama 5—25 m postaviti više meta koje mogu da se pojavljuju i kreću. Postupak pri organizaciji i izvršenju gađanja saobraziti propisima i uslovima za bojna gađanja pojedincem (Gl. III-2).

10. — Priprema školskih gađanja

34. — Vazdušnu pušku obavezno koristiti za pripremu školskih gađanja, u koju svrhu ostaviti do-

voljno zrna koja sledeju svakom vojniku za obuku iz nastave gađanja.

Pre svakog školskog gađanja puškom izvršiti odgovarajuće gađanje iz programa gađanja vazdušnom puškom i otkloniti uočene nedostatke u obuci.

Vazdušnu pušku koristiti i za naknadno uvežbavanje vojnika koji nisu ispunili uslove pojedinih školskih gađanja, s tim što postignuti rezultati u ovome ne uslovljavaju puštanje vojnika za izvršenje pojedinih školskih gađanja.

Glava III

STRELIŠTE ZA VAZDUŠNU PUŠKU

35. — Strelishte za vazdušnu pušku može se urediti u zatvorenoj prostoriji ili na zemljištu.

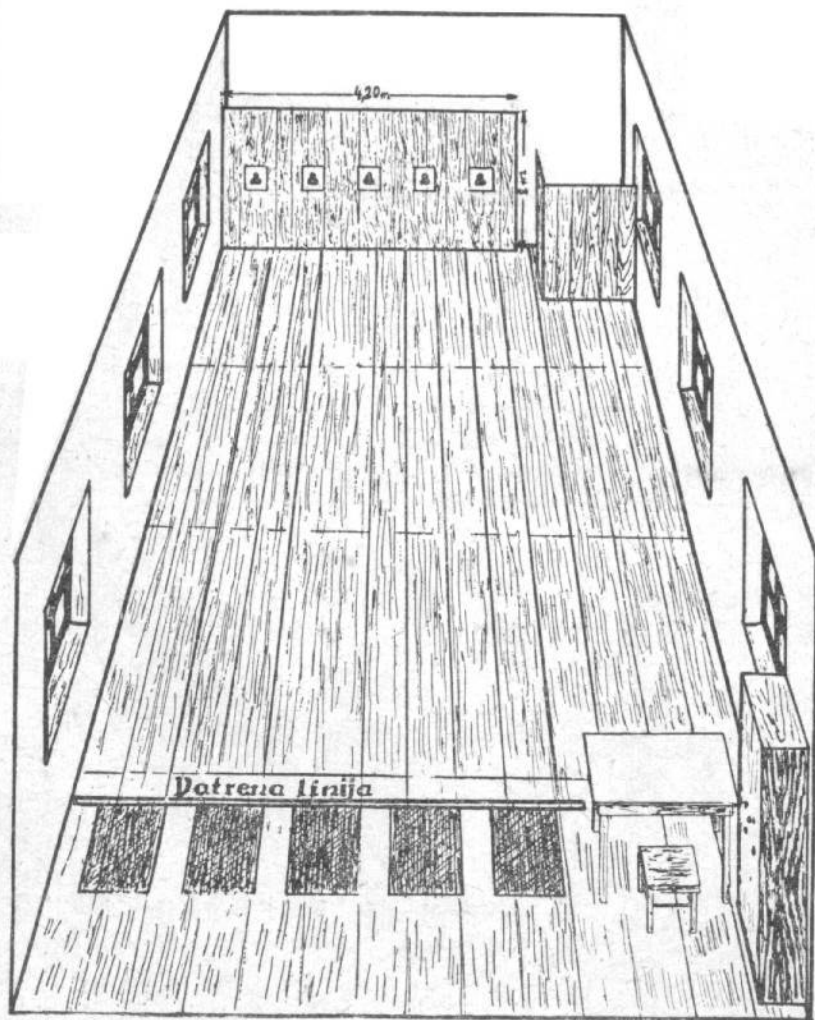
1. — Uređenje strelišta u zatvorenoj prostoriji Sl. 5

36. — Prostorija (soba, baraka ili ma kakva zatvorena prostorija) mora biti dužine najmanje 12 m, tako da omogućava izvršenje gađanja na daljini 10 m.

Linije meta uređuju se na sledeći način:

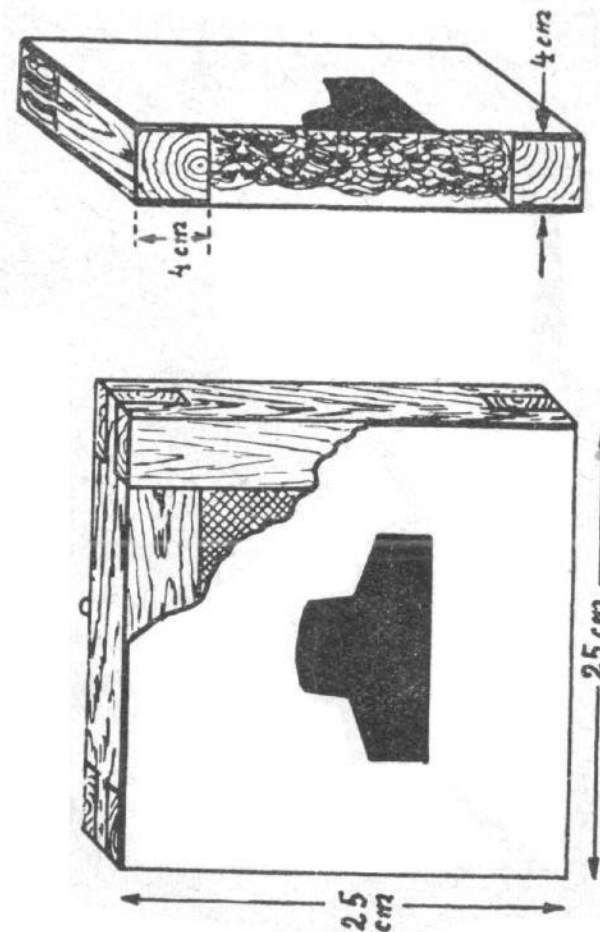
Čeoni zid se oblaže tankim daskama u visini 1,8 m do 2 m i oko 4 m u širinu. Mete se učvršćuju (lepe) na ramove u vidu sandučića širine i visine 25 sm, a debljine 4 sm (sl. 6). Sandučić je s prednje i zadnje strane zatvoren lesonitom ili kartonom, dok su mu ostale strane od tankih čamovih daščića. Strana na koju se lepe mete podešena je da se može skidati radi zamene oštećenog kartona (lesonita) i istresanja ispaljenih zrna. Unutrašnjost sandučića ispunjava se kučinom (piljevinom, drvenom slamom)

koja služi da zadrži zrna i spreči otkoke koji mogu da nanesu lakše povrede osetljivih delova lica. Sandučić se s metom veša o drvenu oblogu čeonog zida na visini koja odgovara stavu iz koga se gađa. Dr-

Sl. 5. — Strelište za vazdušnu pušku u zatvorenoj prostoriji.

venu oblogu čeonog zida kao i sandučić treba ofarbati zelenom bojom, ukoliko za to postoje mogućnosti.

Sl. 6. — Sandučić za mete pri gađanju u sobnom strelištu.

NAPOMENA: Čeoni zid se može urediti na taj način što se oblaže tankim daskama, kao što je napred rečeno. Po celoj površini drvene obloge ravnomerno se raspoređuje kućina (pilevina, drvena sla-

ma), debljine oko 8 sm, a zatim se prekriva gušćom sargijom ili sličnim materijalom. Sargija se pričvršćuje za drvenu oblogu ekserima sa širokom glavom. Eksere treba prikucavati tako da se obrazuju pravilna kvadratna polja 25 sm x 25 sm, a mogu biti i veća. Mete se lepe na sargiju ili se mogu pričvrstiti na pogodan način. Uz oblogu od sargije može se staviti kartonska ili lesonit ploča, u kom slučaju se mete lepe na karton, odnosno na lesonit. Ovaj način izrade čeonog zida mnogo je skuplji od prvog načina i treba ga primeniti ako za to postoje sredstva.

Kod linije meta u uglu prostorije postavlja se zaklon od dasaka visine 2 m, a širine 1 do 1,5 m, koji služi kao sklonište za pokazivače.

Vatrena linija uređuje se na sledeći način:

Na daljini 10 m od linije meta po podu se obeležava crvenom bojom linija širine 5 sm koja mora biti paralelna liniji meta. Na vatrenoj liniji za svakog strelca ostavlja se prostor širine 0,8 — 1 m, dužine do 2 m.

Za gađanje iz ležećeg stava po podu se stavljaju prostirke od sargije ili rashodovanih ćebadi.

Za gađanje iz klečećeg ili iz stojećeg stava iz »rova« improvizuju se nasloni za odgovarajući stav.

Veza između rukovaoca gađanja i pokazivača je glasom, a korisnije je da se posle svake ispaljene serije, strelci odvođe k metama.

Od inventara strelišta u zatvorenoj prostoriji treba da ima:

- potreban broj prostirki za ležeći stav;
- potreban broj džakčića sa peskom;
- jedan orman s ležištima i policama za smeštaj pušaka i strelišnog pribora (meta, municije, pribora za čišćenje pušaka);
- jedan sto sa stolicom za pisanje.

Prostorija uređena za strelišta treba da je dobro osvetljena dnevnom ili električnom svetlošću, a naročito linija meta i vatrena linija. Veštačko osvetljenje vatrene linije treba da pada odozgo i da bude tako podešeno da ne bije strelcima u oči.

2. — Uređenje strelišta na zemljištu

37. — Uređenje strelišta na zemljištu ne zahteva toliko radova i troškova kao strelišta u prostoriji. Strelišta za vazдушnu pušku može se izraditi na svakom zemljištu dubine 30 m, a širine 10—15 m.

38. — Linija meta uređuje se na sledeći način:

Čeoni grudobran izrađuje se od zemlje visine najmanje 1 m i potrebne širine, zavisno od broja strelaca koji će jednovremeno gađati s proračunom da na svakog strelca dođe 1 m širine. Čeoni grudobran u osnovi treba da je debljine oko 80 sm, a pri vrhu 20 sm. Krajevi grudobrana treba da se povijaju k vatrenoj liniji pod uglom oko 120° u dužini 1,5 — 2 m.

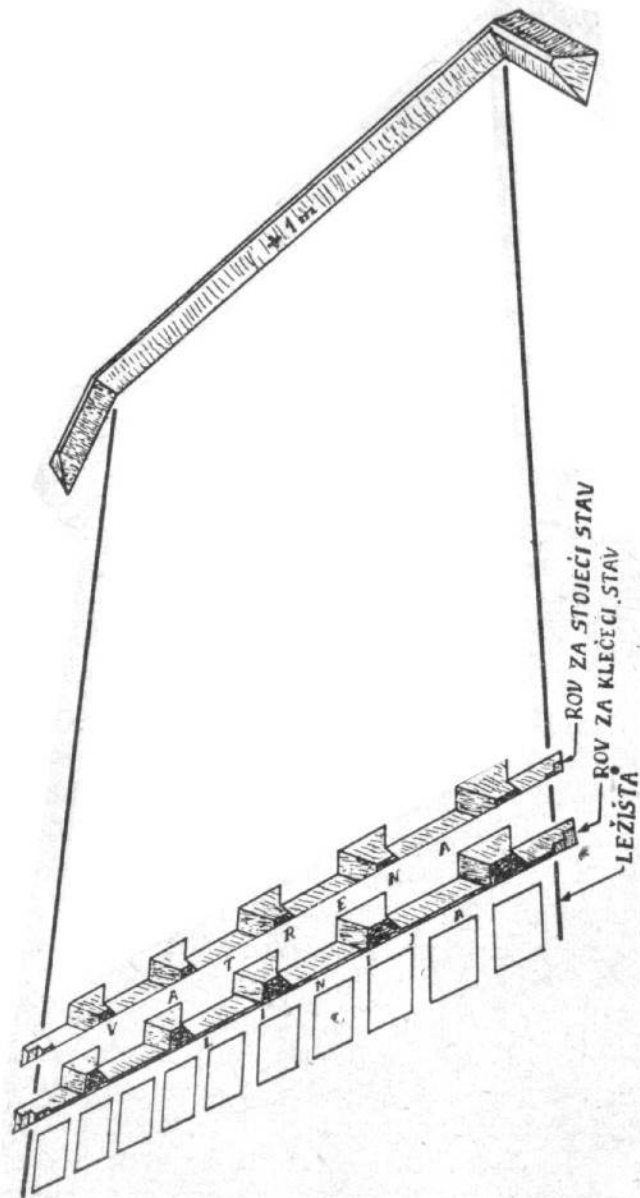
Čeoni grudobran i celu površinu polja gađanja treba zatraviti. Za pokazivače se duž cele linije meta izrađuje rov po mogućstvu s klupicama za sedenje.

Umanjene školske mete (25 x 25 sm) pobadaju se u zemlju i na njih se lepe umanjene kružne mete, odnosno odgovarajuće umanjene figure bojnih meta.

Težiti da pravac gađanja bude jug — sever.

Uređenje vatrene linije:

Na daljinama 10, 15, 20, 25 i 30 m obeležavaju se na zemljištu linije paralelno liniji meta. Za gađanje iz ležećeg stava na zemlju se stavljaju prostirke, a za gađanje iz klečećeg i stojećeg stava iz rova kopaju se propisni zakloni za odgovarajući stav. Umesto zaklona mogu se izraditi samo nasloni

Sl. 7. — Strelište za vazdužnu pušku na zemljištu.

visine prema stavu iz koga se gađa. Kada se koriste ovi nasloni, visina meta mora biti u visini očiju strelaca.

Gađanje vazdušnom puškom može se vršiti na sasvim improviziranom strelištu, u kom slučaju se za zadržavanje zrna koriste plotovi, zidane ograde i sl.

Strelište se može improvizirati i na otvorenom zemljištu, u kom se slučaju, neposredno iza umanjenih školskih meta, za zadržavanje zrna stavlja busenje ili sličan materijal. Pri gađanjima na ovakvom strelištu mora se postaviti osiguranje u dubini od 150 m, a sa strane na 30 m, računajući od ose gađanja.

Prilog 1

**A — PROGRAM GAĐANJA VAZDUŠNOM
PUŠKOM**

1. — Opšte odredbe

Postupak pri izvršenju gađanja vazdušnom puškom saobraziti odredbama projekta Uputstva za organizaciju i izvršenje gađanja pešadiskim naoružanjem (izdanje 1957 g.), koje se odnose na organizaciju i izvršenje školskih gađanja puškom 7,9 mm, s tim što punjenje pušaka za sve one koji gađaju vrše lica određena za to.

Redni brojevi gađanja vazdušnom puškom odgovaraju rednim brojevima programa školskih gađanja puškom 7,9 mm, s tim da se vazdušnom puškom ne vrše gađanja koja odgovaraju školskim gađanjima puškom 7,9 mm br. 6, 9 i 11.

Mete koje se upotrebljavaju za gađanje vazdušnom puškom istog su oblika kao i mete predviđene Uputstvom za organizaciju i izvršenje gađanja pešadiskim naoružanjem, s tim što su umanjene i imaju dimenzije:

— školska meta 25 : 25 sm;

— meta br. 1 kružna, prečnika 10 sm, razmak između krugova 0,5 sm, krugovi »9« i »10« obojeni su crno;

— meta br. 4 grudna zaklonjena, širina 5 sm, visina 3 sm;

— meta br. 5 grudna, širina 5 sm, visine 5 sm;

— meta br. 8 trčea frontalna, širina 5 sm, visina 15 sm;

— meta br. 9 trčea bočna, širina 5 sm, visina 15 sm.

Pred izvršenje gađanja starešina je obavezan da gađanjem pronađe visinu nišana za svaku pušku.

2. — Pregled gađanja

Red. br.	SADRŽAJ GAĐANJA	Daljina u met.	M e t e	Broj metaka		
				Prob- nih	Za ocenu	Svega
1	Gađanje nepokretnog cilja ležeći sa naslona	10	Meta br. 1 (kružna) na škol. meti	3	5	8
2	Gađanje nepokretnog cilja ležeći, sa naslona	10	Meta br. 4 (grudna zaklonjena na škol. meti)	—	4	4
3	Gađanje nepokretnog cilja ležeći, iz ruku	10	Meta br. 1 (kružna) na škol. meti	—	5	5
4	Gađanje nepokretnog cilja ležeći, s naslona	15	Meta br. 1 (kružna) na škol. meti	3	5	8
5	Gađanje nepokretnog cilja ležeći iz ruku	15	Meta br. 5 (grudna) na škol. meti	—	4	4

Sabam Crkva Branjaluka

Red. br.	SADRŽAJ GAĐANJA	Daljina u met.	M e t e	Broj metaka		
				Prob- nih	Za ocenu	Svega
7	Gađanje kratkotrajnog cilja ležeći, iz ruku	20	3 mete br. 5 (grudne) na frontu 1 m	—	6	6
8	Gađ. pokr. cilja stojeći iz rova, s naslona	25	Meta br. 8 (frontalna trčea) na škol. meti	3	5	8
10	Gađanje pokretnog cilja ležeći, iz ruku	20	Meta br. 9 (trčea bočna) podešena za kretanje na frontu 3 m	—	4	4

3. — Uslovi i način izvršenja gađanja

Gađanje br. 1

META: kružna (br. 1) na školskoj meti.

DALJINA: 10 metara.

METAKA: 8 u dve serije (3 probna, 5 za ocenu).

STAV: ležeći, s naslona.

VREME ZA GAĐANJE: neograničeno.

POKAZIVANJE POGODAKA: po opaljenju svake serije.

OCENA: gađanje se ocenjuje na osnovu 5 ispaljenih metaka druge serije, i to: 30 krugova — »odlično«, 25 — »vrlo dobro«, 20 — »dobro«.

Gađanje broj 2

META: grudna zaklonjena (meta br. 4) na školskoj meti.

DALJINA: 10 metara.

METAKA: 4.

STAV: ležeći, s naslona.

VREME ZA GAĐANJE: neograničeno.

POKAZIVANJE POGODAKA: po opaljenju svih metaka.

OCENA: pogoditi grudnu zaklonjenu metu sa 4 pogotka — »odlično«, 3 — »vrlo dobro«, 2 — »dobro«.

Gađanje broj 3

META: kružna (meta br. 1) na školskoj meti.

DALJINA: 10 metara.

METAKA: 5.

STAV: ležeći, iz ruku.

VREME ZA GAĐANJE: neograničeno.

POKAZIVANJE POGODAKA: po opaljenju svih metaka.

OCENA: 27 krugova — »odlično«, 22 — »vrlo dobro«, 17 — »dobro«.

Gađanje broj 4

META: kružna (meta br. 1), na školskoj meti.

DALJINA: 15 metara.

METAKA: 8 u dve serije (3 probna, 5 za ocenu).

STAV: ležeći, s naslona.

VREME ZA GAĐANJE: neograničeno.

POKAZIVANJE POGODAKA: po opaljenju svake serije.

OCENA: gađanje se ocenjuje na osnovu 5 ispaljenih metaka druge serije, i to: 23 kruga — »odlično«, 18 — »vrlo dobro«, 13 — »dobro«.

Gađanje broj 5

META: grudna (meta br. 5), na školskoj meti.

DALJINA: 15 metara.

METAKA: 4.

STAV: ležeći, iz ruku.

VREME ZA GAĐANJE: neograničeno.

POKAZIVANJE POGODAKA: po opaljenju svih metaka.

OCENA: pogoditi grudnu metu sa 3 pogotka — »odlično«, 2 — »vrlo dobro«, 1 — »dobro«.

Gađanje broj 7

META: grupa od 3 grudne mete (meta br. 5) koje se pojavljuju na frontu 1 m, 6 puta po 10 sekundi, sa razmakom od 20 sekundi.

DALJINA: 20 metara.

METAKA: 6.

STAV: ležeći, iz ruku.

VREME ZA GAĐANJE: ograničeno pojavom meta.

POKAZIVANJE POGODAKA: po opaljenju svih metaka.

OCENA: pogoditi 3 mete — »odličan«, 2 — »vrlo dobro«, 1 — »dobro«.

NAČIN IZVRŠENJA: kada se smena pripremi za gađanje rukovalac naređuje da se pojave mete. Svaki strelac gađa svoju grupu meta. Pogodene mete odmah padaju i više se ne pojavljuju.

Gađanje broj 8

META: trčeća — frontalna (meta br. 8) na školskoj meti.

DALJINA: 25 metara.

METAKA: 8 u dve serije (3 probna, 5 za ocenu).

STAV: stojeći iz rova, s naslona.

VREME ZA GAĐANJE: neograničeno.

POKAZIVANJE POGODAKA: po opaljenju svake serije.

OCENA: pogoditi trčeću frontalnu metu sa 3 pogotka — »odlično«, 2 — »vrlo dobro«, 1 — »dobro«.

Gađanje broj 10

META: trčeća bočna (meta br. 9) koja se četiri puta kreće po frontu širine 3 m, brzinom 0,3 m/sek, sa razmakom između svakog kretanja po 20 sekundi.

DALJINA: 20 metara.

METAKA: 4.

STAV: ležeći, iz ruku.

VREME ZA GAĐANJE: ograničeno kretanjem cilja.

POKAZIVANJE POGODAKA: po opaljenju svih metaka.

OCENA: 3 pogotka — »odlično«, 2 — »vrlo dobro«, 1 — »dobro«.

NAČIN IZVRŠENJA: smena koja je na redu nalazi se na vatrenoj liniji u ležećem stavu spremna za gađanje. Rukovalac pokazuje svakom vojniku rejon u kome će se pojaviti cilj i naređuje da otpočne kretanje cilja, a strelci ga gađaju bez komande.

Cilj se pojavljuje iza maske, kreće se na 3 m i skriva iza druge maske. Posle 20 sekundi cilj se kreće u obratnu stranu i zaklanja se iza prve maske. Posle 20 sekundi ponavlja se kretanje cilja. Za vreme svakog kretanja cilja vojnik opaljuje po jedno zrno.

B — TEHNIČKI PODACI O PUŠCI

Težina puške je 2,127 kgr.

Krajnji domet zrna je do 150 m.

Zrno na daljini 30 m može probiti lesenit ploču debljine 2,5 mm.

Početa brzina zrna je 130 m/sek.

Dužina nišanske linije je 365 mm.

Prilog 3

C — PRIBLIŽNE VELIČINE 100%
RASTURANJA U mm

Daljina gađanja	Po pravcu	Po visini
10	20	25
15	28	35
20	39	48
25	56	70
30	83	102

D — SLIKE META ZA GAĐANJA
VAZDUŠNOM PUŠKOM

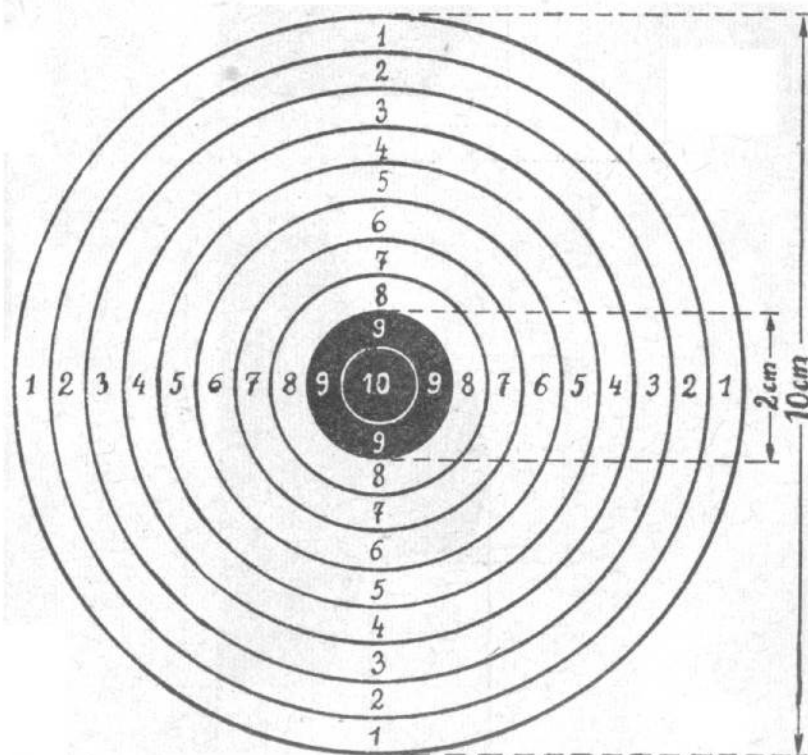
Meta broj 1 (umanjena kružna) za gađanja br. 1, 3 i 4.

Meta broj 4 (grudna zaklonjena) za gađanje broj 2.

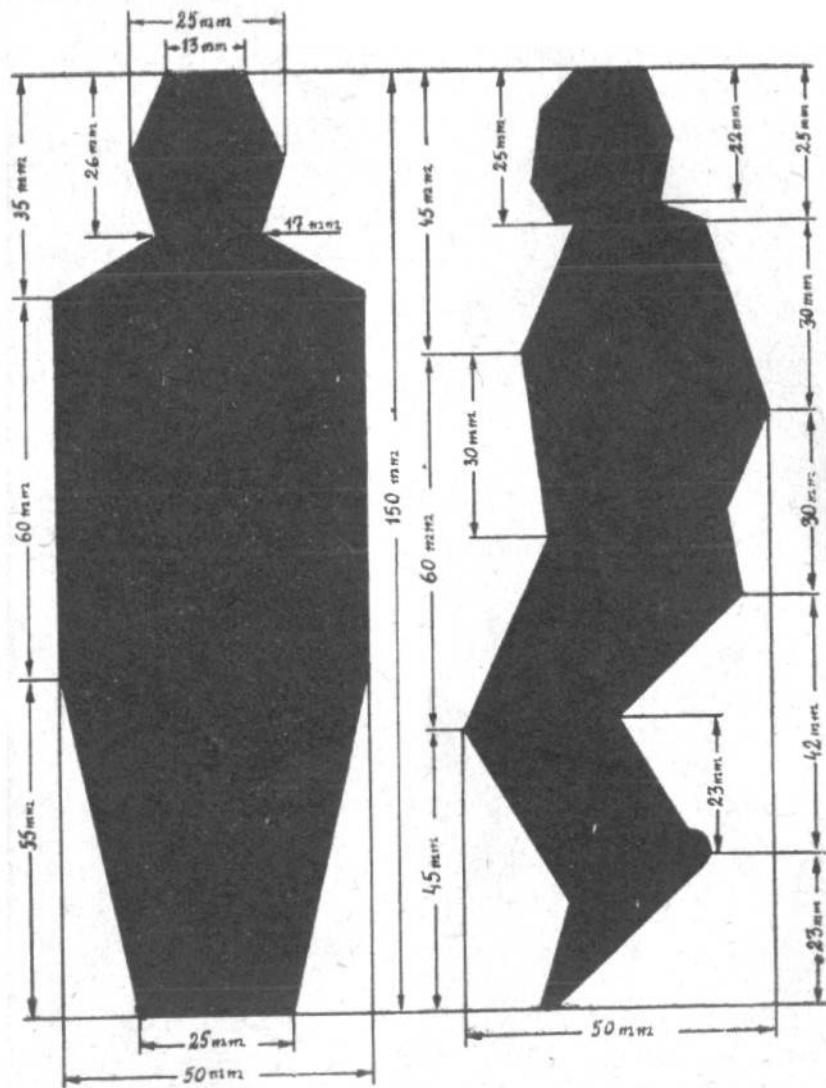
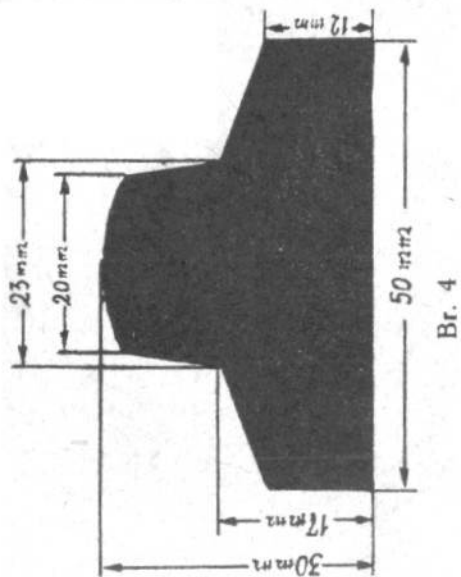
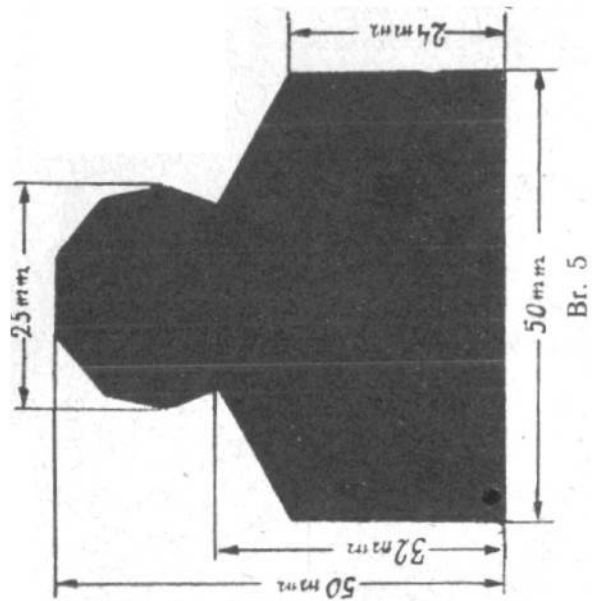
Meta broj 5 (grudna) za gađanja broj 5 i 7.

Meta broj 8 (trčea — frontalna) za gađanje broj 8.

Meta broj 9 (trčea — bočna) za gađanje broj 10.

Br. 1

PREGLED UNETIH IZMENA

Br. izmene	Naredenje DSNO za izmenu i broj akta komande (ustanove) koja je izmenu unela	Gde je izmena izvršena			Datum i potpis lica koje je izmenu izvršilo	
		Na kojoj strani	Koji red			Broj kupa
			Odozdo	Odozgo		

CENA 90 DIN.